

Города Авраама

ВЫПУСКИ №1-2

1

◀ ПОЧЕМУ

мы любим путешествия?

◀ О ЧЕМ

эта программа?

◀ КАК ЛУЧШЕ

снять фильм про Авраама-авину?

◀ КАКИЕ

выражения из Талмуда вошли в разговорный язык?

◀ ЧТО ЗНАЧИТ

слово «авину»?

◀ СКОЛЬКО

составляет гиматрия слова «ав» и о чем это говорит?

◀ ЧТО

пережил Ноах, когда кончился Всемирный потоп?

ПРИВЕТСТВИЕ

Как известно, люди любят **путешествовать**. → ①

Кого-то привлекает **предвкушение** перемен, кого-то — опасность, а кого-то — **жажда наживы**. → ②③④

Тем интереснее представить себе человека, который отправляется в новую, неизвестную ему землю с **миссией**, которая звучит так: «Иди к себе». («БРЕЙШИТ», 12:1) → ⑤

Что это за земля и как она выглядит, он еще не знает. Но он точно знает, что она прекрасна — это ему обещал очень надежный источник.

Что он видит, попав в эту загадочную страну? Удивительное сочетание климатических поясов.

На севере — снежные шапки гор. На юге — пустыни. На западе — синее море. А на востоке — цветущая долина-**оазис** с пресным озером. → ⑥

География Израиля и сегодня выглядит почти так же. На севере — Хермон, на юге — пустыни Негева и Синая, на западе — Средиземное море. И только на востоке вместо **оазисов** появились **курорты** Мертвого моря. → ⑥⑦

פתיחה

כידוע, אנשים אוהבים לצאת למסעות.

מישהו מונע על-ידי הצפייה לשינויים, מישהו — על-ידי הסכנה, ואדם אחר — על-ידי דחף לרכושנות.

לכן, מעניין ביותר לתאר לעצמך אדם, היוצא אל ארץ חדשה ולא נודעת עם משימה הנשמעת כך: "לך לך". (בראשית • יב:א)

מהי ארץ זו ואיך היא נראית, הוא עדיין אינו יודע. אך הוא יודע בוודאות שהיא נפלאה — זאת הובטח לו על-ידי מקור מהימן ביותר.

מה הוא רואה כשהוא מגיע לארץ המסתורית הזו? שילוב מפתיע של אזורי אקלים.

בצפון — הרים מכוסים שלג. בדרום — מדבריות. במערב — ים כחול. ואילו במזרח — נווה מדבר, עמק פורח עם אגם מים מתוקים.

גם כיום הגיאוגרפיה של ישראל נראית כמעט זהה. בצפון — חרמון, בדרום — מדבריות הנגב וסיני, במערב — הים התיכון. ורק במזרח, במקום נאוות מדבר הופיעו אתרי נופש ומרפא של ים המלח.

СЛОВАРИК

לנסוע, לתייר	ездить по миру, странствовать	פוטשקטבובט	путешествовать	①
צפיה	ожидание, расчет	פרדבקושניה	предвкушение	②
דחף, צמאון, רעב	желание, стремление, порыв	ז'ז'דה	жажда	③
רוח, רכושנות	выгода, заработок	נז'יבה	нажива	④
משימה, שליחות	задача, поручение	מיסייה	миссия	⑤
נווה מדבר	цветущее место в пустыне	אואזיס	оазис	⑥
אתר נפש ומרפא	место отдыха	קורורט	курорт	⑦

Города Авраама

Нашему **путешественнику** об этом, впрочем, пока неизвестно. Катастрофа, превратившая цветущую долину, полную оазисов, в соленое море, произошла уже тогда, когда он поселился в этой новой для себя земле. («БРЕЙШИТ», 19:1 — 19:28) → 8

Анонс

Здравствуйтесь и добро пожаловать на программу из цикла «Все звезды Торы».

Сегодня мы рассказываем про одного из наиболее богатых и **влиятельных** людей Ближнего Востока. → 9

Его можно назвать и воином, и путешественником, и **проповедником**, и **родоначальником** нескольких народов. Этот человек интересен не только своей историей, но и тем, что все мы являемся его прямыми потомками. → 10 11

Миллионы родителей называли своих детей в честь этого человека Авраамом. Кто-то из них стал президентом США, кто-то — инженером и государственным деятелем, кто-то — известным художником, а кто-то — **выдающимся** физиком. → 12

Но только наш с вами общий предок Авраам-авину оказал **определяющее** влияние на историю всего мира. → 13

אמנם, איש המסעות שלנו טרם יודע על כך. האסון שהפך את העמק הפורה, מלא נאות מדבר, לים מלוח, התרחש כבר בתקופה שהוא התיישב בארץ החדשה לו. (בראשית • יט:א-כח)

תקציר נושאי השיעור

שלום וברוכים הבאים לתוכנית מהסדרה "כל כוכבי התורה".

היום אנו מספרים על אחד האנשים העשירים ובעלי ההשפעה הגדולה ביותר במזרח התיכון.

ניתן לקרוא לו גם לוחם, גם איש מסעות, גם מטיף וראש בית אב של כמה עמים. אדם זה מעניין לא רק בשל ההיסטוריה הפרטית שלו, אלא גם בכך שכולנו צאצאיו הישירים.

מיליוני הורים קראו לילדיהם אברהם על שם אדם זה. משהו מתוכם הפך לנשיא ארה"ב, משהו — למהנדס ולאקטיביסט מדיני, משהו — לצייר מפורסם, ואילו משהו אחר — לפיזיקאי מבריק.

אך רק האב הקדמון המשותף שלנו, אברהם אבינו, יצר השפעה מכרעת על ההיסטוריה העולם כולו.

СЛОВАРИК

נוסע, תיר	турист	פּוֹטְשֶׁטְבֵּינִיק	путешественник	8
בכל זאת, אמנם, אבל	но, однако	וּפְרוֹצִים	впрочем	9
דרשן, מגיד	магид	פְּרוֹפּוֹבְדִינִיק	проповедник	10
ראש בית אב, מוסד	основатель	רֹדוֹנְצֵלִינִיק	родоначальник	11
מבריק, בולט, מצטיין	замечательный, лучший	וִידְיוֹשֶׁצ'יִיכָה	выдающийся	12
מכריע, גורלי	основной, решающий	אוֹפֶרְדִיִיִשֶׁצ'י	определяющий	13

Специально для этого урока мы подготовили небольшой сюрприз. Вот в этом черном ящике находится предмет **гардероба**, моду на который ввели потомки Авраама-авину.

На иврите он обозначается словом, которое можно перевести как «покрытие» или «свод».

О том, что это за вещь и почему она до сих пор **востребована** в гардеробах первых лиц государства, мы узнаем чуть позже. → 14 15

Мы посетим те места Израиля, которые связаны с именем Авраама, посмотрим, как сегодня выглядят города, в которых он жил, и побываем в одной из самых **необычных** географических точек земли — долине Шхема. Также на этом уроке:

- Живая история: что **пережили** свидетели Всемирного потопа?
- Иврит за 5 минут: искусство складывать буквы и слова;
- И Гордость царя Давида: история рождения книги Tehilim. → 16 17

במיוחד עבור השיעור הזה הכנו הפתעה קטנה. בקופסא השחורה הזאת נמצא פריט לבוש, שנכנס לאופנה הודות למאמציהם של צאצאי אברהם אבינו.

בעברית שמו מתפרש כ"כיסוי" או "כיפה".

מה הוא הפריט, ומדוע הוא עדיין מבוקש גם בין בגדיהם של ראשי מדינות, נברר קצת יותר מאוחר.

אנו נבקר במקומות בישראל הקשורים לשמו של אברהם, נראה כיצד נראות כיום הערים שבהן חי, ונבקר באחת הנקודות הגיאוגרפיות הייחודיות ביותר על פני כדור הארץ — בעמק שכם.

כמו כן בשיעור זה:

- היסטוריה חיה: מה עבר על האנשים, שהיו עדים למבול העולם?
- עברית ב-5 דקות: אמנות צירופי אותיות ומילים.
- וגאוותו של דוד המלך: סיפור לידתו של ספר תהילים.

Вопрос выпуска

Голливудский **сценарист** Вильям Мартелл **утверждает**, что в **киноиндустрии** особой популярностью пользуются два типа героев: → 18 19 20

שאלות למחשבה

התסריטאי ההוליוודי ויליאם מרטל טוען, שבתעשיית הקולנוע לפופולריות מיוחדת זוכים בעיקר שני סוגי גיבורים:

СЛОВАРИК

בגדים, מלתחה	одежда	גָרְדֵרׁוֹב	гардероб	14
מבוקש	пользуется спросом	וּסְטֶרְבּוֹבָן	востребован	15
בלתי רגיל	удивительный	נְאוֹבִי־נִי	необычный	16
לעמוד בפני, לעבור	здесь: испытать, вынести	פֶּרֶז־יֵט	пережить	17
תסריטאי	автор сценария	סְצֵנָרִיסֵט	сценарист	18
לטעון	говорить	אוֹטְבֶרֶז־דֵט	утверждать	19
תעשיית הקולנוע	(производство) кино	קִינוֹאִינְדוּסְטְרִיָה	киноиндустрия	20

Города Авраама

- обычный человек в необычных обстоятельствах,
- и необычный человек — но во вполне обычных обстоятельствах.

К какому из этих типов он отнес бы Авраама-авину, если бы ему **представился шанс** снять фильм об этом человеке? → 21

Наблюдая за судьбой Авраама на этом уроке, мы предлагаем и вам параллельно подумать над этим вопросом.

Можно ли назвать Авраама обычным или необычным человеком?

Как **охарактеризовать** ситуации, в которых он оказался? → 22

Итоги обсудим в конце программы. А пока наша **традиционная рубрика** — немного иврита. → 23 24

- אדם רגיל בנסיבות בלתי רגילות,
- אדם בלתי רגיל — אך בנסיבות רגילות למדי.

לאיזה סוג היה הוא מייחס את אברהם אבינו, אם היה מזדמן לו לצלם סרט על אדם זה?

בעודנו עוקבים אחר גורלו של אברהם בשיעור זה, אנו מציעים גם לכם לחשוב במקביל על השאלה הזו.

האם ניתן לקרוא לאברהם אדם רגיל או בלתי רגיל?

איך אפשר לאפיין את המצבים שאליהם הוא נקלה?

בסוף התוכנית נדון בתוצאות. וביתיים המדור המסורתי שלנו — מעט עברית.

История из Талмуда

Талмуд рассказывает о том, как раби Йешуа **сразил** одного **античного** правителя глубиной знаний, содержащихся в Торе. («БЕХОРОТ» 8А-8Б) → 25 26

סיפורי תלמוד

התלמוד מספר על כך שרבי יהושע ניצח קיסר של העת העתיקה בזכות עומק הידע הנמצא בתורה. (בכורות • ח א - ב)

СЛОВАРИК

להזדמן	у него была возможность	פְּרָדְסְטֵבִילְסִיָּה שָׁנָס	ему представился шанс	21
לאפיין	назвать, описать	אוֹכְרֶקְטֵרִיזוּבֵט	охарактеризовать	22
מסורתי, תמידי	постоянная	טְרַדִּיצִיאוֹנִיָּה	традиционная	23
מדור, טור, עמודה	раздел, колонка	רוֹבְרִיקָה	рубрика	24
לנצח	победить	סָרַזִּית	сразить	25
עתיק	древний	אַנְטִיצִ'נִי	античный	26

Было это так. Античные ученые решили определить период **размножения** змей. Годы шли, а **подопытные** змеи все никак не **размножились**. И вот, наконец, через семь лет у них появилось **долгожданное** потомство. Ученые чувствовали себя **обладателями** уникальной информации. А император решил воспользоваться моментом и **проверить на прочность** еврейскую мудрость. → 27 28 29 30 31 32

Выслушав вопрос про период размножения змей, Раби Йеһошуа **момента́льно** ответил на него и указал отрывок Торы, содержащий необходимую цифру. → 33

Мидраш добавляет к этой истории интересный штрих: один из ученых, потративший на поиски ответа семь лет, так расстроился, что пошел биться головой об стенку (МИДРАШ «БРЕЙШИТ РАБА», 20:4). Это первое в истории упоминание **поговорки** «биться головой об стенку». → 34

היה זה כך. חכמים של העת העתיקה החליטו להגדיר את תקופת התרבות הנחשים. חלפו שנים, אך הנחשים שבניסוי לא התרבו. לבסוף, כעבור שבע שנים, הופיעו הצאצאים המיוחלים. החכמים חשו כי הם מחזיקים במידע ייחודי. והקיסר החליט לנצל את הרגע ולבחון את עומק החוכמה היהודית.

לאחר שהקשיב לשאלה לגבי תקופת התרבות הנחשים, רבי יהושע מייד ענה עליה וציין את הקטע בתורה המכיל את המספר הדרוש.

המידרש מוסיף לסיפור הזה פרט מעניין: חכם אחד שהקדיש שבע שנים לחיפוש התשובה, כל כך התאכזב, עד שהלך להכות את ראשו בקיר (בדאשית רבה פ"ב, ד). זהו האזכור הראשון בהיסטוריה של הפתגם "להכות ראש בקיר".

ИВРИТ ЗА 5 МИНУТ

Когда мы говорим про Авраама, мы часто добавляем к его имени слово «авину». Что оно значит? Как показано на слайде «авину» — это слово, образованное из сочетания двух слов:

5 דקות של עברית

כשאנו מדברים על אברהם, לעתים קרובות אנחנו מוסיפים לשמו את המילה "אבינו". מה משמעה? כפי שרואים בשקופית "אבינו" — זו מילה שנוצרה משילוב שתי מילים:

СЛОВАРИК

פריה ורביה	срок беременности	רִמְנוּדָּנְיָה	размножение	27
משמש לנסוי	участвующий в опыте	פּוֹדוּפִּיטָנִי	подопытный	28
לתת צאצאים	давать потомство	רִמְנוּדָּטְסִיָּה	размножаться	29
מיוחל		רִמְנוּדָּטְסִיָּה	долгожданный	30
בעל, מחזיק	владелец	אוֹבְלָדָטֵל	обладатель	31
לבחון	испытать, протестировать	פְּרֻבְרִיט נָה פְּרֻצְ'נוֹסֵט	проверить на прочность	32
מיד, בין רגע	сразу же	מוֹמֶנְטָלְנוּ	момента́льно	33
אמירה, פתגם	фраза	פּוֹגוּבוֹרָקָה	поговорка	34

Города Авраама

- **существительного** «ав», что значит «отец»,
- и **местоимения** «наш». → 35 36

Это одна из особенностей литературного иврита: **притяжательные местоимения** «мой», «твой», «наш», «ваш» и другие могут объединяться с **существительным**, превращаясь в одно слово. → 37 38

Однако, как и в русском языке, возможен вариант их **раздельного произношения**. Особенно в разговорном языке, где сочетания вроде «аба шели» или «аба шелану» можно услышать не реже, чем более литературные варианты — «ави» или «авину». → 38 39

Попрактиковаться в этих и других сочетаниях вы можете **самостоятельно, пользуясь** материалами рубрики «Иврит за 5 минут» в журнале «STARS приглашает». → 40 41 42

- שם העצם "אב", כלומר "אבא",
- וכינוי השייכות "שלנו".

זו אחת התכונות הייחודיות בעברית הספרותית: כינויי השייכות "שלי", "שלך", "שלנו", "שלכם" ואחרים יכולים לחבור לשם עצם ובכך ליצור מילה אחת.

עם זאת, כמו גם בשפה הרוסית, קיימת אפשרות לביטויים הנפרד. הדבר נכון בעיקר לגבי שפת הדיבור, שבה ניתן לשמוע צירופים כגון "אבא שלי" או "אבא שלנו" לא פחות מאשר הגרסאות הספרותיות — "אבי" או אבינו".

תוכלו לתרגל עצמאית צירופים אלו ואחרים בעזרת החומרים במדור "עברית ב-5 דקות" בכתב העת "STARS מזמין".

ИВРИТ И ЧИСЛА

Как это часто бывает в иврите, короткое слово «ав» включает в себе не только две буквы ивритского алфавита, но и целые законы. Вот лишь один из них.

עברית ומספרים

כפי שזה מתרחש לעתים קרובות בעברית, המילה "אב" מכילה בתוכה לא רק את שתי אותיות האלף-בית העברי, אלא חוקים שלמים. להלן רק אחד מהם.

СЛОВАРИК

שם עצם		סוּשֶׁצַ'סְבִיטְלָנָה	существительное	35
כינוי השייכות		מְסֻאִימָנִיָּה	местоимение	36
כינוי השייכות		פְּרִיטִיזְטְלָנָה מְסֻאִימָנִיָּה	притяжательное местоимение	37
נפרד	отдельный	רִזְדְּלָנָה	раздельный	38
ביטוי, קריאה	чтение	פְּרֻאִיזְנֻשְׁנִיָּה	произношение	39
להתרגל	потренироваться	פּוֹפְרָקְטִיקוּבְטְסִיָּה	попрактиковаться	40
באופן עצמאי	сами	סְמוּסְטִיטְלָנִי	самостоятельно	41
על ידי, בעזרת	с помощью	פּוֹלְזוּיָס	пользуясь	42

На этом слайде приведены четыре слова, которые в иврите связаны особой внутренней логикой. Что объединяет, казалось бы, такие разные понятия? Давайте вычислим это с помощью гиматрии.

Как известно, каждая буква ивритского алфавита имеет не только особый смысл, но и свое числовое значение.

В журнале «STARS приглашает» в специальной рубрике «Алеф-бет» на страницах 6 и 7, можно узнать, каково математическое значение каждой буквы ивритского алфавита. Когда буквы складываются в слова, их числовые значения **суммируются**. Поэтому, зная базовые гиматрии, можно вычислять значения целых слов и даже **выражений**. → 43 44

Опираясь на этот материал, мы предлагаем самостоятельно просчитать числовые значения слов «ав» и «эм».

Итак, сумма числовых значений слова «ав» (отец) равняется **трём** (טְרֵי — טְרִי). А сумма числовых значений слова «эм» (мама) равняется **сорока одному** (סוֹרֶקָה — סוֹרֶקָה). (אִמָּה).

Простое сложение этих чисел дает новое значение: **сорок четыре** (סוֹרֶקָה — סוֹרֶקָה). Точно такое же значение есть и у еще одного слова из нашего набора.

Его можно легко собрать по буквам, зная, что значение одной из них равно **четырем** (טְרֵי — טְרִי), а второй — **сорока** (סוֹרֶקָה — סוֹרֶקָה).

בשקופית זו מובאות ארבע מילים, שבעברית קשורות זו לזו באמצעות הגיון פנימי. מה מאחד מושגים שלכאורה נראים כה שונים? בואו נחשב זאת באמצעות הגימטריה.

כידוע, כל אות באלף-בית העברי היא בעלת לא רק משמעות ייחודית, אלא גם ערך מספרי.

בכתב העת "STARS מזמין" במדור המיוחד "אלף-בית" שבעמודים 6 ו-7 ניתן ללמוד מה הערך המתמטי של אות עברית. כאשר האותיות מרכיבות מילים, הערכים המספריים שלהן חוברים לסך כולל. לכן, כשיודעים את הגימטריות הבסיסיות, ניתן לחשב משמעויות של מילים שלמות ואפילו של ביטויים.

אנו מציעים לחשב עצמאית את הערכים המספריים של המילים "אב" ו"אם" בהתבסס על חומר זה.

ובכן, סכום הערכים המספריים במילה "אב" (אבא) שווה שלוש. ואילו סכום הערכים המספריים במילה "אם" (אימא) שווה ארבעים ואחת.

חיבור פשוט של מספרים אלו נותן ערך חדש: ארבעים וארבע. ערך זהה לכך קיים במילה נוספת מתוך המבחר שלנו.

ניתן להרכיבה בקלות לפי אותיות, כשיודע שערכה של אחת מהן שווה ארבע ושל השנייה — ארבעים.

מחובר לסך כולל	складываться	סומירובטְסִיָּה	суммироваться	43
ביטוי	фраза	וירָז'נִיָּה	выражение	44

Речь, конечно же, идет о слове דם (кровь).

Таким образом, числовое значение слова דם (кровь) равно сумме числовых значений слов אב (ав) и אם (эм).

Добавив к нему одну дополнительную букву — алеф — мы получаем новое слово «адам», то есть человек.

Согласно Кабале, первая буква алеф в слове «адам» указывает на ha-Шема, который лично вкладывает в человека духовный **компонент**. Материальный же **компонент**, выраженный словом «дам», человек получает от своих родителей. →⁴⁵

ВСТУПЛЕНИЕ К РУБРИКЕ «АРХИВ»

Талмуд рассказывает, что с **двухтысячного** (דְּבִיבִּיטִיפְּצִי'נוּגִי) года в истории мира начинается новый период («САНhЕДРИН», 97А).

Вслед за временем **хаоса** и тьмы наступает эпоха раскрытия Торы. Она продлится **две тысячи** (דְּבִיבִּיטִיפְּצִי'נוּגִי) лет. →⁴⁶

Герой этого выпуска — Авраам — рождается **на заре** этой эпохи. И еще успевает **застать** людей, которые своими глазами видели то, что можно назвать низшей точкой **хаоса** и тьмы и падения. →⁴⁷⁴⁸⁴⁶

כמובן, מדובר על המילה "דם".

לפיכך, הערך המספרי של המילה "דם" שווה לסכום הערכים המספריים של המילים "אב" ו"אם".

כשנוסיף למילה זו אות נוספת אחת — אלף — נקבל מילה חדשה, "אדם".

על פי הקבלה, אלף, האות הראשונה במילה "אדם" מצביעה על ה', אשר בעצמו נוסך את המרכיב הנפשי לתוך האדם. את המרכיב הגשמי, שמבוטא באמצעות המילה "דם", האדם מקבל מהוריו.

פתיחה לקטגוריה 'ארכיון'

התלמוד מספר, שהחל בשנת 2000 יתחיל עידן חדש בהיסטוריית העולם. (סנהדרין • טז:א)

לאחר תקופה של כאוס וחושך מתחיל עידן של גילוי התורה. הוא ימשך 2000 שנה.

גיבור המהדורה הזו — אברהם — נולד בשחר עידן זה. הוא עוד מספיק לפגוש אנשים שבמו עיניהם חזו במה שניתן לקרוא לו הנקודה הנמוכה ביותר של הכאוס, והחושך והירידה.

СЛОВАРИК

רכיב, מרכיב	элемент	קומפוננט	компонент	45
תהו, כאוס	беспорядок	חאוס	хаос	46
בשחר	в (самом) начале	נה (סמוי) זרה	на (самой) заре	47
לתפוס, לפגוש	увидеть	זסטט	застать	48

Речь идет о событии, которое известно как всемирный потоп.

כמובן, מדובר על אירוע המוכר כמבול הגדול.

Архив: история НОАХА

...Одна тысяча шестьсот пятьдесят седьмой (אֶחָדָה אֶלֶף שֵׁשׁ עָשָׂר וְעָשָׂר וְחֲמִישִׁים וְשֶׁבַע) (סְדֵמֹי) год.

Только что закончился Всемирный потоп — первая в истории глобальная экологическая катастрофа, с помощью которой было уничтожено все живое на земле. (ПОДРОБНАЯ ДАТИРОВКА: СБОРНИК «ДОР ЛЕ-ДОР», СОСТАВИТЕЛЬ — ЭФРАИМ ВАКСМАН.)

Еще год назад на земле **бушевали** волны, а землю заливали потоки горячей **серы**. Потом воды начали убывать. Через девять месяцев после начала потопа показались вершины гор. → 49 50

А через год и одиннадцать дней земля высохла и была готова принять единственную семью, уцелевшую во время потопа, — Ноаха, его жену и троих сыновей с женами. (СМ. КОММЕНТАРИЙ РАШИ НА «БРЕЙШИТ», 8:1-14)

Чертеж необычного **судна**, в котором они несколько раз обогнули землю, сейчас можно увидеть на слайде → 51 52 (СМ. КНИГУ «МААСЭ БРЕЙШИТ», ИЗДАНИЕ ВТОРОЕ, СТР. 3).

ארכיון: סיפורו של נח

...שנת אלף שש מאות חמישים ושבע.

זה עתה הסתיים המבול הגדול — האסון האקולוגי הגלובלי הראשון בהיסטוריה, שהשמיד את כל החי על פני הארץ. (פרטים של תקופות, אישים ומאורות — מהספר 'דור לדור' של אפרים וואקסמאן)

רק שנה קודם לכן השתוללו הגלים והאדמה הוצפה בזרמי גפרית לוהטת. לאחר מכן הגלים פחתו. תשעה חודשים לאחר תחילת המבול נראו פסגות ההרים.

ואילו כעבור שנה ו-11 יום האדמה יבשה והייתה מוכנה לקבל את המשפחה היחידה ששרדה את המבול — נוח, אישתו ושלושת בניהם עם נשותיהם. (ראה רש"י לבראשית • ח א-ד)

עכשיו ניתן לראות בשקופית את השרטוט של כלי השייט הבלתי רגיל שבו הם הקיפו את העולם כמה פעמים (ראה גם בספר 'מעשה בראשית', מהדורה שנייה, עמ' 3).

СЛОВАРИК

לסעור	бурлить	בושבט	бушевать	49
גפרית		סָרָה	сера	50
תרשים, שרטוט	схематическое изображение	צִרְטוֹן	чертеж	51
כלי השייט	корабль	סוּדָנוֹ	судно	52

Города Авраама

Когда воды ушли, корабль встал на мель в горах. И его обитатели **ступили** на сушу. → 53

Они увидели новую землю — совсем не похожую на ту, которую они знали раньше. Изменилось все, даже физические свойства планеты.

Так, в связи с потопом, сместилась ось вращения земли. Раньше Ноах жил в вечной весне, а в мире всегда было **изобилие** плодов и зелени → 54 (см. книгу «מַאֲסֵז בְּרֵאשִׁית», ИЗДАНИЕ ВТОРОЕ, СТР. 7-8).

Теперь в природе появились **двенадцать** (דְּבַנְדָּצַט) месяцев и времена года.

Когда Ноах ступил на землю, она, вероятно, все еще несла на себе отпечаток **всеобщего опустошения**. Как бы то ни было, теперь ему и его семье предстояло **начинать жизнь с чистого листа** и не повторять ошибки предыдущих поколений. → 55 56 57

До потопа земля сама приносила плоды, а людям надо было лишь собирать их.

Теперь же, чтобы получить урожай, землю надо было **вспахать, засеять, поливать**. → 58 59 60

כשהמים ירדו, הספינה עלתה על שרטון בהרים. ואז יושביה ירדו אל היבשה.

הם ראו ארץ חדשה — כלל לא דומה לזו שהם הכירו קודם. הכול השתנה, אפילו התכונות הפיזיות של כדור הארץ.

כך, בשל המבול, ציר כדור הארץ שינה את מקומו. לפני כן נוח חי באביב תמידי ובעולם תמיד היה שפע פירות וצמיחה (ראה גם בספר 'מעשה בראשית', מהדורה שנייה, עמ' 7-8).

כעת נוצרו בטבע 12 חודשים וחלו חילופי עונות השנה.

כאשר נוח ירד על האדמה, ככל הנראה היא עדיין נשאה בתוכה את השפעת החורבן הכולל. איך שלא יהיה, כעת היה עליו ועל משפחתו להתחיל את החיים מחדש נקי ולא לחזור על הטעויות של הדורות הקודמים.

טרם המבול האדמה הביאה פירות בעצמה, והיה על האנשים רק לאסוף אותם.

כעת, כדי לקבל יבול, צריך היה לחרוש את האדמה, לזרוע, להשקות.

СЛОВАРИК

לצעוד	шагнуть, пойти	סטופיט	ступить	53
שפע	множество	וְסִאֲבֻשְׁצִי	изобилие	54
כללי	общий	וְסִאֲבֻשְׁצִי	всеобщий	55
שמה, חרבן	разрушение	אֲפֻסְטֻשְׁנִיָּה	опустошение	56
להתחיל מאפס	начинать с начала, с нуля	נְצִינְט ס צִי־סְטֻגֹּוּ לִי־סְטָה	начинать с чистого листа	57
לחרוש		וְסִפְכֵּט	вспахать	58
לזרוע		וְסִיט	засеять	59
להשקות		פֻּלִיט	полить	60

Ноах стал первым человеком нового времени, который начал заниматься сельским хозяйством. И — **виноделием**: первой **культурой**, которую вырастил Ноах, стал виноград. → 61 62

Ноах был **долгожителем**. На его глазах менялись поколения, и скоро у **очевидца** Всемирного потопа появились первые поводы для волнений. → 63 64

Он стал свидетелем того, как сыновья людей, лично общавшихся с Б-гом, доходят до того, что начинают поклоняться звездам, огню, деньгам, людям.

И уже через несколько столетий законы **добрососедского** проживания людей, с которых началась новая **послепотопная** эра, и знания об устройстве мира были почти полностью забыты. → 65 66

Вскоре **разразилась** война. Это была настоящая первая мировая война — явление доселе **невиданное**. Ее победитель, захватив новые земли, образовал первое в мире **авторитарное** государство → 67 68 69 (СМ. КОММЕНТАРИЙ РАМБАНА НА «БРЕЙШИТ», 10:9; ТАКЖЕ: «АТЛАС ДААТ МИКРА», ГЛАВА «ЦАРСТВО НИМРОДА», СТР. 60).

История Авраама-авину началась в **одна тысяча девятьсот сорок восьмом**

נוח הפך לאדם הראשון של העידן החדש שהחל לעסוק בחקלאות. וכן — בייצור יין: הזן הראשון שגידל נוח היה הגפן.

נוח האריך חיים. לנגד עיניו התחלפו דורות ובמהרה לאיש שחזה במבול הגדול היו מניעים ראשונים לדאגה.

הוא היה עד לכך, שצאצאי האנשים ששוחחו אישית עם אלוהים התחילו לסגוד לכוכבים, לאש, לכסף ולאנשים.

כבר כעבור כמה מאות שנים, חוקי יחסי השכנות הטובה שעמם התחיל העידן החדש שלאחר המבול, והדיעות על מבנה העולם, נשכחו כמעט לחלוטין.

זמן קצר לאחר מכן פרצה מלחמה. זו הייתה בהחלט מלחמת העולם הראשונה - תופעה שטרם נראתה. המנצח במלחמה הקים את המדינה הרודנית הראשונה בעולם (ראה רמב"ן לבראשית י"ט; פרטים נוספים גם בספר 'אטלס דעת מקרא', חלק 'ממלכת נמרוד', עמ' 60).

ההיסטוריה של אברהם אבינו החלה בשנת אלף תשע מאות ארבעים ושבע, כמעט שלוש מאות

СЛОВАРИК

ייצור יין	изготовление (производство) вина	יִנְדוּלְיָה	виноделие	61
זן	растение (одно из значений)	קוֹלְטוּרָה	культура	62
האריך חיים	человек, который долго прожил	דוֹלְגוֹזִיטָל	долгожитель	63
עד ראיה	свидетель	אוֹצֵ'בִידָן	очевидец	64
ידידותי, של שכנות טובה	дружеский	דוֹבְרוֹסוֹסֶדֶסְקִי	добрососедский	65
שלאחר המבול		פּוֹסְלֶפּוֹטוֹפְנִי	послепотопный	66
לפרוץ	начаться	רִזְרִיטְסִיָה	разразиться	67
שאינו כמוהו, ללא תקדים	небывалый	נְבִידָנִי	невиданный	68
רודני, דיקטטורי	диктаторский	אֲבִטוֹרִיטָרְנִי	авторитарный	69

Города Авраама

(אֲדֻנָּה טִיטִיטְסוֹט סוֹרוֹק ווֹסְמוֹם) году, почти через триста лет после того, как на земле перестал **бушевать** потоп → 70 (ПОДРОБНАЯ ДАТИРОВКА: СБОРНИК «ДОР ЛЕ-ДОР», СОСТАВИТЕЛЬ — ЭФРАИМ ВАКСМАН).

Как показано на слайде, род Авраама берет свое начало от Шема, которого можно назвать самым **выдающимся** из троих сыновей Ноаха. Начиная с его сына Арпахшада сменилось более десяти поколений, но ни одно из них не породило человека, равного Аврааму → 71 (ТАКЖЕ СМ. КНИГУ «МААСЭ БРЕЙШИТ», ИЗДАНИЕ ВТОРОЕ, СТР. 12).

Притча сравнивает его с алмазом, который выпал из царской короны на морском берегу. Он был настолько дорог, что слуги царя были вынуждены перебрать все **песчинки**, пока не нашли драгоценный камень. → 72 73

Когда Аврааму исполнится **сорок восемь** (סוֹרוֹק וּשְׁמוֹנֶה) лет, в **Вавилонии** начнут строить первый **небоскреб** — Вавилонскую башню. Она не устоит. В том же году будет основан Сдом — город, который не продержится и **полвека** → 74 75 76 (ПОДРОБНЕЕ: СБОРНИК «ДОР ЛЕ-ДОР»).

В **двухтысячном** (דְּבִיבְטִיטְסִיטְנוֹם) году, когда, по версии Талмуда, мир выходит на новый уровень развития, Аврааму **пятьдесят два** (פִּיטְדָּסִיט דְּבָה) года.

שנה לאחר שפסקה סערת המבול על פני האדמה (פרטים של תקופות, אישים ומאורות — מהספר 'דור לדור' של אפרים וואקסמאן).

כפי שניתן לראות בשקופית, משפחתו של אברהם מתחילה משם, שניתן לקרוא לו הבולט מבין שלושת בניו של נוח. מאז בנו ארפכשד חלפו יותר מעשרה דורות, אך אף אחד מהם לא העמיד אדם המשתווה לאברהם (ראה גם בספר 'מעשה בראשית', מהדורה שנייה, עמ' 12).

משל משווה אותו ליהלום שנפל מכתר מלכותי בשפת הים. היה לו ערך כה רב, שמשרתי המלך נאלצו לעבור על כל גרגרי החול, עד שלא מצאו את האבן היקרה.

כאשר ימלאו לאברהם 48 שנה, בבבל יחלו לבנות את גורד השחקים הראשון — מגדל בבל. הוא לא יחזיק מעמד. באותה השנה תיוסד העיר סדום — עיר שלא תשרוד אפילו מחצית המאה (לפרטים: ספר 'דור לדור').

בשנת 2000, כאשר לפי גרסת התלמוד העולם מגיע לדרגת התפתחות חדשה, אברהם בן 52 שנה.

СЛОВАРИК

לסעור	бурлить	בושבט	бушевать	70
מבריק, בולט, מצטיין	замечательный, лучший	וידיושצ'ייסיה	выдающийся	71
משל		פריטצ'ה	притча	72
גרגר חול	песок	פסצ'ינקה	песчинка	73
בבל	Вавилонская империя	ובילוניה	Вавилония	74
גורד שחקים	высотное здание	נבוסק'ריוב	небоскрёб	75
מחצית המאה	пятьдесят лет	פולבקה	полвека	76

נסיעות אברהם

В это время он — **признанный** знаток и учитель Торы, ведущий за собой многих учеников → ⁷⁷ (ТАКЖЕ СМ. КНИГУ «МААСЭ БРЕЙШИТ», ИЗДАНИЕ ВТОРОЕ, СТР. 14).

В этом году, который не отмечен никакими другими громкими событиями, наступает переломный момент мировой истории — начинается третье **тысячелетие**, эпоха раскрытия Торы. → ⁷⁸ ⁷⁹

Через **пятьсот** (פִּינְטֻסוֹט) лет каждый из потомков Авраама полностью получит ее на горе Синай.

בזמן זה הוא מורה ומומחה בעל שם לתורה, הסוחף אחריו את תלמידיו הרבים (ראה גם בספר 'מעשה בראשית', מהדורה שניה, עמ' 14).

בשנה זו, שאינה מצוינת באירועים מרעשים אחרים, חל הרגע המכריע בהיסטוריה העולמית — מתחיל האלף השלישי, עידן גילוי התורה.

כעבור 500 שנה כל אחד מצאצאי אברהם יקבל אותה במלואה בהר סיני.

СЛОВАРИК

מילונציק	מקובל, מוכר, ידוע	известный, знаменитый	פְּרִיזָּנִי	признанный	⁷⁷
	אלף שנה		טִיסִיצ'לָטִיָה	тысячелетие	⁷⁸
	עידן, תקופה	период, эра	אֶפּוֹכָה	эпоха	⁷⁹

Города Авраhама

ВЫПУСКИ №1-2

2

▶ КАК

выглядел маршрут Авраhама-авину?

▶ ЧТО

случилось в Ур Касдимае?

▶ КАКАЯ

музыка у русского, испанского и иврита?

▶ КАК

сто семнадцатая глава книги Теhилим прозвучала на весь мир?

▶ ЗАЧЕМ

автор Теhилим играет словами?

МАРШРУТ АВРАhАМА

Как известно, люди путешествуют с определенной целью. Колумб, например, искал новые торговые пути в Индию (и случайно открыл Америку).

А Марко Поло, исследовавший Китай, по некоторым сведениям, был **приближенным** китайского **императора**. И три года служил **губернатором** в одной из **провинций** Китая → 1 2 3 4

И только герой нашего урока шел не только куда-то, а еще и откуда-то — в полном **соответствии** со своей **классической** миссией: «Иди к себе, с земли твоей, от родни твоей и из дома отца твоего» («БРЕЙ-ШИТ», 12:1) → 5 6

А вот куда именно направиться и где именно остановиться, ему должны были сообщить Свыше. Сегодня мы можем точно сказать, что это был за маршрут → 7

УР КАСДИМ

Общий путь Авраhама по Земле Израиля показан на слайде.

המסלול של אברהם

כידוע, רוב האנשים יוצאים למסע במטרה מסוימת. לדוגמא, קולומבוס שאף לגלות דרך חדשה להודו (ובטעות גילה את אמריקה).

מרקו פולו, שחקר את סין במסעיו, לפי מספר עדויות היסטוריות היה מקורב למלך סין, ושימש במשך שלוש שנים כשליט באחד המחוזות של סין.

אך גיבור ההרצאה שלנו שאף לא רק להגיע למקום מסוים, אלא גם לצאת ממקום מסוים — בהתאם למשימתו ההיסטורית "לך לך מארץ ממולדתך ומבית אביך" (בראשית • יב:א).

את התשובה לשאלה לאן בדיוק הוא הולך ואיפה יהיה סוף לנידודיו, הוא היה אמור לקבל "מלמעלה". היום נוכל לומר בוודאות מה היה מסלול מסעו.

אור כשדים

על השקופית תוכלו לראות את כל הדרך של אברהם לארץ ישראל.

СЛОВАРИК

מקורב	близкий к	פְּרִיבְּלִיז'וֹנִי	приближённый	1
קיסר, מלך	правитель, царь	אימְפֶּרָטוֹר	император	2
מושל (שליט) מחוז	глава области	גוֹבֶרְנָטוֹר	губернатор	3
מחוז, פרובינציה	область	פְּרֹוֹבִינְצִיָּה	провинция	4
בהתאם (-)	следуя (своей миссии)	ו סוֹאוֹטְבֶּטְסֶטְבִּי	в соответствии	5
קלסי, היסטורי		קְלָסִיצ'סְקִי	классический	6
ללכת, להתחיל לזוז	пойти	נְפָרְבִּיטְסִיָּה	направиться	7

Города Авраама

Но на самом деле **исходной точкой** этого маршрута можно назвать место рождения Авраама — город Ур («БРЕЙШИТ», 11:31). Это место **идентифицировано** как Тель аль Мукаяр — маленький городок на территории современного Ирака (СМ. ТАКЖЕ КОММЕНТАРИЙ «СОНЧИНО» НА «БРЕЙШИТ», 11:28) → 8 9

Во времена Авраама это был **прибрежный** город, расположенный **непосредственно** на берегу Персидского залива. Но со временем **береговая линия** отступила от него на многие километры. → 10 11 12

Сегодня это **излюбленное** место археологов, которые находят там древнейшие памятники Вавилонской империи. → 13

Интересно, что свое название Ур получил именно благодаря Аврааму авину.

Семья Авраама занимала высокое положение при дворе вавилонского царя. Однако это не мешало Аврааму **вступать в идеологические споры** с императором, в которых он **неизменно** побеждал. → 14 15 16

Один из таких споров мог бы закончиться **трагически**: император **вспыл** и приказал **казнить** Авраама в огне.

אך למעשה, נקודת המוצא של המקום הולדתו של אברהם, אור כשדים (בראשית • יא:לא). המקום הזה זוהה כתל אל מוקאיר — עיירה קטנה שנמצאת בשטחה של עיראק.

בתקופתו של אברהם הייתה זו עיר נמל הממוקמת על חוף המפרץ הפרסי. אך עם הזמן קו החוף התרחק ממנה קילומטרים רבים.

היום האזור ההוא חביב במיוחד על ארכיאולוגים, משום שהוא שופע ממצאים מתקופת האימפריה הבבלית.

מעניין שאת שמו "אור כשדים" קיבל המקום בזכות אברהם אבינו.

משפחתו של אברהם הייתה בעלת מעמד רם בחצר מלך בבל. אך זה לא הפריע לאברהם להיכנס לויכוחים אידיאולוגיים עם המלך, ויכוחים בהם ידו של אברהם הייתה תמיד על העליונה.

אחד הדיונים האלה היה עלול להיגמר בכי רע: המלך הזועם ציווה להוציא את אברהם להורג בכבשן האש. אברהם יצא מהכבשן ללא פגע,

СЛОВАРИК

נקודת המוצא	начало	איסכודניה טוצ'קה	исходная точка	8
מזוהה	считается, что это (Тель аль Мукаяр)	אינדנטיפיצירובן	идентифицирован	9
(עיר) נמל	находящийся на берегу	פריברז'ני	прибрежный	10
	на самом (берегу)	נפוסרדסטבנו	непосредственно	11
קו החוף		ברגוביה לינייה	береговая линия	12
חביב	любимый	איזליובלני	излюбленный	13
להיכנס לויכוח	спорить	וסטופט ו ספור	вступать в спор	14
אידיאולוגי	идейный	איידאולוגי'סקי	идеологический	15
תמיד	всегда	נאיזמןו	неизменно	16

Впрочем, из этого испытания Авраа́м вышел **невредимым**, чем устрасил и самого императора, и его многочисленное **окружение** («МИДРАШ РАБА», 38:13) → 17 18 19 20 21

После этого Ур и стали называть Уром, что значит «огонь».

Похожая история повторилась сотни лет спустя, когда во время вавилонского изгнания царь Невухаднецар приказал сжечь в похожей печи уже трех **высокопоставленных** евреев. И тоже безуспешно. («ДАНИЭЛЬ», 3:1 — 3:28) → 22

О том, как это произошло, мы узнаём благодаря **сто семнадцатой** (ס'טו סְמִנְדָּצוֹת) главе книги Теилим.

דבר שהבהיל מאוד את המלך ואת כל חצרו (מדרש רבה • לח:יג).

בעקבות הסיפור הזה נקרא המקום "אור כשדים".

סיפור דומה התרחש שוב כעבור מאות שנים, בזמן גלות בבל. נבוכדנצאר מלך בבל ציווה להשליך לכבשן האש שלושה יהודים בעלי מעמד בכיר בחצרו. וגם הוא נכשל (דניאל • ג:א-כח).

את הסיפור הזה נוכל לגלות בפרק קי"ז של ספר תהילים.

Музыка языка

Лингвист Йорам Лемельман слышит особую музыку в каждом языке. → 23

Так, **мелодике** русского литературного языка идеально соответствует игра на фортепиано. Испанский — это гитара. → 24

А иврит — это кинор, первый упоминаемый в Торе музыкальный инструмент.

מוזיקה של שפה

חוקר לשון יורם למלמן שומע מוזיקה מיוחדת בכל שפה.

השפה הרוסית מבחינה מלודית מתאימה באופן מושלם לצלילי הפסנתר. השפה הספרדית — לגיטרה.

העברית, לעומת זאת, מזכירה כינור, כלי הנגינה הראשון שהוזכר בתורה. (הכוונה לכלי המכונה "כינור דוד" ולא בכינור המוכר לנו היום).

СЛОВАРИК

באופן טראגי, בבי רע	печально, плохо	טְרַגִּיץ'סְקִי	трагически	17
להתרגז, להזעם	рассердиться, разгневаться	וְסַפִּילִיט	вспылить	18
להורג	наказать, уничтожить	קְזַנִּיט	казнить	19
ללא פגע, שלם, בריא ושלם	целый и здоровый	נְבִרְדִּימִי	невредимый	20
חצר	приближенные	אוֹקְרוּזְנִיָּה	окружение	21
בכירים	влиятельный, важный	וִיסוֹקוּפּוֹסְטָבְלִי	высокопоставленный	22
חוקר לשון		לִינְגְבִיסְט	лингвист	23
נימה	звучание	מְלוּדִיקָה	мелодика	24

Города Авраама

Из описаний Талмуда он **предстает** как небольшой струнный инструмент, похожий на арфу, с нежным, высоким и приятным звучанием («АРАХИН», 13:2; «МЕГИЛА», 6:1; КОММЕНТАРИЙ ИБН ЭЗРЫ НА «ДАНИЭЛЬ», 3:5) → 25

Талмуд утверждает, что от имени этого инструмента произошло название озера Кинерет в Израиле. Плоды деревьев, **произраставших** на его берегах, были сладки, как звуки кинора. («ИЕРУСАЛИМСКИЙ ТАЛМУД», ТРАКТАТ «МЕГИЛА», 1:1 70A) → 26

Кинор был любимым инструментом царя Давида. Знаменитый израильский царь **прославился** не только как мудрый правитель и великий **полководец**, но и как человек, составивший книгу Теһилим. И лично исполнявший ее, **аккомпанируя** себе на музыкальных инструментах. → 27 28 29

Слово «теһилим» переводится с иврита как восхваления, от глагола «להלל» — прославлять.

В своей книге Давид собрал 150 таких **лирических произведений** — как собственных, так и девяти других авторов, среди которых — лично Адам ha-ришон, Авраһам-авину и Моше-рабейну («БАВА БАТРА», 14Б»). Многие из них пользовались огромной популярностью и славой. → 30 31

על פי התיאורים בתלמוד, היה זה כלי מיתר קטן המזכיר נבל, בעל צליל עדין, גבוה ונעים (ערכין • יג:ב. מגילה • ו:א. אבן עזרא לדניאל • ג:ה).

בתלמוד נטען כי הכינור נתן את שמו לים כינרת, משום שפירותיהם של האילנות הצומחים לחופי כינרת היו מתוקים כצלילי כינור.

כינור היה הכלי האהוב על דוד המלך. מלכנו הדגול התפרסם לא רק כמנהיג רב-תבונה ומצביא גדול, אלא גם כ"נעים זמירות ישראל" שחיבר את ספר תהילים. מסופר כי את מזמוריו ביצע בעצמו, כשליווה את שירתו בנגינה על אחד הכלים.

המילה "תהילים" מקורה בשם הפועל "להלל".

בספרו אסף דוד 150 מזמורים ליריים — חלקם שלו וחלקם של מחברים אחרים, ביניהם האדם הראשון, אברהם אבינו ומשה רבנו, בכבודם ובעצמם (בבא בתרא • י"ד:ב). רבים מהמזמורים הפכו לשירים פופולריים ונודעו ברחבי עולם.

СЛОВАРИК

ניתן לתאר את...	его можно представить как	פְּרָדְסֶטֶבֶט	представать	25
צומחים	растущие	פְּרֹאֲיִרְסֶטֶבֶטִיָּה	произраставшие	26
להתפרסם	стать известным	פְּרֹסֶלְבִּיטְסִיָּה	прославиться	27
ומצביא	военный	פּוֹלְקוֹבּוֹדִץ	полководец	28
ללוות (שירה)	играть (на)	אֶקוֹמְפְּנִירוֹבֶט סֶבֶה	аккомпанировать себе (на)	29
פיוטי, לירי	поэтический	לִירִיָּצְסִקִי	лирический	30
תוצרת	сочинение	פְּרֹאֲיִבְדִּנְיָה	произведение	31

Например, двадцатая глава Tehilim содержит пожелания удачи **на поле боя**. Красивая песня со словами из этой главы звучала в Иерусалимском Храме, когда войско Израиля отправлялось на войну. (см. КОММЕНТАРИЙ «МЕЦУДАТ ДАВИД» НА 20-Ю ГЛАВУ «TEHILIM») → 32

А следующую, двадцать первую главу исполняли в честь армии, вернувшейся с победой. Эту традицию установил сам царь Давид.

Некоторые из глав Tehilim были столь любимы народом, что на их основе рождались **римейки**. Например, четырнадцатая глава Tehilim. Мальбим рассказывает, эта глава была написана царем Давидом после одной из его войн — **кровопролитной**, но **победоносной** (см. КОММЕНТАРИЙ МАЛЬБИМА НА 14-Ю ГЛАВУ «TEHILIM»). → 33 34 35

Гораздо позже, во времена царя Хизкияhu, после победы над Санхеривом, эта песня, с **незначительными** изменениями, снова вошла в моду. И, с упоминанием имени автора оригинала, была повторно включена в книгу Tehilim — уже как пятьдесят третья глава. → 36

Другие главы книги Tehilim стали **неотъемлемой** частью ежедневных молитв. В первую очередь это относится к текстам песен, исполнявшихся левитами в Иерусалимском Храме. Например, сто семнадцатую главу включили в текст праздничного halalel — уже после того, как она прозвучала на весь мир. → 37

לדוגמה, פרק כ' הוא מזמור איחולי הצלחה בקרב. המזמור שהולחן בצורה יפהפייה היה מושמע בבית המקדש כשצבא ישראל יצא למלחמה. (מצודת דוד תהלים • כ, א)

את הפרק הבא, פרק כ"א, היו משמיעים לחיילים ששבו עם ניצחון משדה הקרב. המסורת הזו נקבעה על ידי דוד המלך בעצמו.

היו פרקי תהילים פופולריים כל-כך, שהם זכו לחידושים, "רימייקים". לדוגמה, פרק י"ד. מלבי"ם כתב שאת המזמור הזה כתב דוד אחר אחת המלחמות שלו, שהייתה קשה ועקובה מדם, אך הסתיימה בניצחון (מלבי"ם לתהלים י"ד).

כעבור שנים רבות, בתקופת חזקיהו המלך, אחר הניצחון על הסנחריב, המזמור שוב בוצע בקרב העם, בשינויים קלים. הוא הוכנס בשנית לספר תהילים, באיזכור שם המחבר, בתור פרק נ"ג.

מזמורים אחרים הפכו לחלק בלתי נפרד מהתפילות שנאמרות יום יום, ובראש ובראשונה — מזמורים שהיו שרים הלויים בבית המקדש. לדוגמה, פרק קי"ז הפך לחלק מתפילת הלל, כבר אחרי שהמזמור נשמע בעולם כולו.

СЛОВАРИК

שדה קרב	בטוה, ווינה	פולה בויה	поле боя	32
מהדורה מחודשת	новое издание	רימיק	римейк	33
עקוב מדם	кровавый, жестокий	קרובופרוליטני	кровопролитный	34
ניצחוני	победный, триумфальный	פובדונוסני	победоносный	35
לא משמעותי, קל	небольшой	נזנצ'יטלני	незначительный	36
בלתי נפרד		נאוטיימלמי	неотъемлемый	37

История НЕВУХАДНЕЦАРА

Около двух с половиной тысяч лет назад царь Вавилонской империи Невухаднецар **установил** в долине Дур огромную золотую **статую**. →

38 39 40

Собрав всех высших чиновников своей огромной страны, он приказал им поклоняться **сооружению** («ДАНИЭЛЬ», 3) → 41

Подчинились все, кроме трёх **соправителей** вавилонского округа — пророков Хананьи, Мишаэля и Азарьи. → 42 43

О **неподчинении** **донесли** царю. И тот, рассердившись, приказал своим лучшим воинам связать праведников и бросить их в **раскаленную** печь. Воины так торопились выполнить поручение, что получили страшные ожоги, от которых и **скончались**. → 44 45 46 47

Что было дальше, описывает сам **изумленный** царь: «Вот, вижу я четырех человек, свободно **расхаживающих** в пламени,

סיפורו של נבוכדנצר

לפני כאלפיים וחמש מאות שנה נבוכדנצר מלך בבל הציב בבקעת דורא פסל זהב ענק.

הוא זימן את כל הבכירים מכל ממלכתו העצומה וציווה להשתחוות לפסל (דניאל • ג).

כולם צייתו, מלבד שלושת הנציבים של מחוז בבלי — הנביאים חנניה, מישאל ועזריה.

כאשר סופר למלך על סירובם, הוא כעס כל-כך שציווה על חייליו הטובים לקשור את הנביאים ולהשליכם לכבשן האש. החיילים כל-כך מיהרו לבצע את המשימה, שנכוו נוראות מהכבשן ומתו.

את ההמשך מתאר המלך הנדהם בעצמו: "הא אנה חזה גברין ארבעה שרין מהלכין בגוא נורא וחבל לא איתי בהון ורוה די רביעיא דמה לבר אלהין!"

СЛОВАРИК

להציב	поставить	אוסטנובִּיט	установить	38
בקעה		דולִּינָה	долина	39
פסל		סטָטוּיָה	статуя	40
עובד מדינה, בכיר	государственный служащий	צ'ינוּבְּנִיק	чиновник	41
לציית	смириться, послушаться	פּוֹדֶצ'ינִיטְסְיָה	подчиниться	42
נציב	управляющий	סוּפְרֶבִּיטֵל	соправитель	43
סירוב	отказ, непослушание	נְפּוֹדֶצ'ינְנָה	неподчинение	44
להודיע	сообщить	דוֹנֶסְטִי	донести	45
מלוהט	огненный, жаркий, пылающий	רֶסְקִלְיוֹנִי	раскалённый	46
למות	умереть	סְקוֹנֶצ'טְסְיָה	скончаться	47

и нет им вреда! — сказал царь. — А четвертый похож по виду на ангела Б-га». → 48 49

Огонь не нанёс вреда ни их одежде, ни головным уборам, и даже волосы их не опалились. → 50 51 52

Выйдя из пекла, все четверо обратились к элите Вавилонской империи:

«הלелу эт ha-Шем, коль гойим», — начал Хананья.

«Шабху-הу, коль ha-умим», — подхватил Мишаэль.

«Ки гавар алейну хасдо», — сказал Азарья.

«Ве-эмет ha-Шем леолам, הלелу-ка!», — заключил ангел. → 53 54 55 56

Восхищённый произошедшим, царь не только благословил Б-га, но и отдельным законом ввел высшую меру наказания для тех, кто впредь посмеет даже сказать о Нём что-то «вздорное», «поскольку нет другого Б-га, способного так спасти».

→ 57 58 59 60 61 62

(כלומר: "אני רואה ארבעה גברים שמתהלכים באש ולא ניזוקים, והרביעי דומה לבן-אלוהים").

האש לא הזיקה לבגדיהם ולכובעיהם, אפילו שיערם לא נשרף.

כשיצאו מהכבשן, כל הארבעה פנו לאליטה של האימפריה הבבלית בלשון זו:

"הללו את ה' כל גוים" — החל חנניה.

"שבחוהו כל האמים" — המשיך מישאל.

"כי גבר עלינו חסדו" — אמר עזריה.

"ואמת ה' לעולם הללו י-ה" — סיים מלאך ה'.

המלך כל-כך נדהם מהמתרחש, שבירך את ה' ואפילו חוקק חוק הקובע כי מי שיעז לדבר סרה בא-לוקי ישראל, דינו מוות — כי אין אלוהים ש"יכול להצלה כדינה", כלומר, שמסוגל להציל בצורה כזו.

СЛОВАРИК

נדהם	очень удивленный	איזומליוני	изумлённый	48
מתהלך	ходящий	רסכז'ביושצ'י	расхаживающий	49
להזיק	повредить	ננסטי (ורד)	нанести (вред)	50
כובע, כסוי ראש		גולובנוי אובור	головной убор	51
להישרף	обгореть	אופליטסיה	опалиться	52
	огонь	פקלו	пекло	53
אליטה	знать, избранные представители общества	אליטה	элита	54
להמשיך	(в данном случае) продолжить	פודכבטיט	подхватить	55
לסים	(в данном случае) закончить	זקליוצ'יט	заклчить	56
מתפעל	покорённый	ווסכישצ'יוני	восхищённый	57
מתרחש	(этим) событием	פרואיושדשה	произошедшее	58
עונש מות	смертная казнь	ויסשה מרה נקזנייה	высшая мера наказания	59
מעתה, מכאן והלאה	начиная с этого момента, в будущем	ופרד	впредь	60
להעז	рисковать, осмелиться	פוסקמט	посметь	61
תפל	несерьезное, глупое	וודורנה	вздорное	62

ИГРА СЛОВ

Итак, всего в двух стихах сто семнадцатой главы уместилась целая история. И даже больше.

Например, комментаторы книги Теһилим обращают внимание на то, насколько точен автор в своем выборе слов. Например, во втором стихе главы мы встречаем **парадоксальное**, на первый взгляд, **словосочетание**: «так как одолела нас Его милость». В оригинале сказано: «ки гавар алейну хасдо». → 63 64

Глагол «гавар» напоминает об однокоренном слове «гвура» — то есть, мужество, сила, строгость, ограничение доброты. В то время как слово «хасдо» (то есть, «милость его») говорит о **противоположном** явлении — о доброте, желании давать. Кстати это качество было основным в характере Авраама. → 65

Хатам Софер говорит, что никакого **противоречия** здесь нет: доброта ha-Шема настолько велика, что даже то, что порой кажется нам строгостью с Его стороны, на самом деле является **благом**. → 66 67

Узнать больше об этой главе и **заодно** поупражняться в иврите можно с помощью карманного журнала «150!». → 68

А пока — послушаем, как это звучит на иврите. (аудиофрагмент)

משחק מלים

ובכן, בשני פסוקים של פרק קי"ז בתהילים מקופל סיפור שלם. ואף יותר מזה.

לדוגמא, הפרשנים מציינים בכתביהם עד כמה מחבר המזמור דייק בבחירת המילים. בפסוק ב', למשל, אנו פוגשים בביטוי שיש בו לכאורה סתירה: "כי גבר עלינו חסדו".

המילה "גבר" מזכירה את "גבורה", כלומר, עוז, עוצמה, הגבלת הטוב. לעומת זאת, המילה השנייה בביטוי היא "חסד", תכונה שפירושה טוב לב, רצון להעניק. אגב, על אברהם נאמר שזו הייתה התכונה שאפיינה אותו יותר מכול.

חת"ם סופר אומר שאין כאן סתירה כלל. חסדו של ה' גדול כל-כך, שאפילו מה שנראה לנו לעתים כמידת הדין, הוא בעצם חסד.

לגלות עוד פרטים על הפרק ובמקביל להעמיק בלימוד העברית ניתן בעזרת חוברת הכיס "150!"

ובינתיים — נשמע את זה בעברית.

СЛОВАРИК

פרדוקסלי	удивительный	פֶּרְדּוֹקְסָלִי	парадоксальный	63
ביטוי	сочетание слов	סְלֻבוֹסֶצְטָנָה	словосочетание	64
הפכי	обратный		противоположный	65
סתירה	разногласие	פְּרוֹטִיבּוֹלּוֹזְנִי	противоречие	66
טוב, חסד	добро	בְּלָגוֹ	благо	67
במקביל	тут же, одновременно	זְאוּדְנוֹ	заодно	68

Города Авраама

ВЫПУСКИ №1-2

3

ЗА ЧТО

Авраама-авину запомнили в Харане?

О ЧЕМ

говорит название города Шхем?

КАК

два внука Авраама завоевали целый город?

В КАКИХ

городах побывал Авраам-авину?

ЗАЧЕМ

Авраам строил мизбеах?

Дорога Авраhама

Тем временем мы **вновь** возвращаемся к Авраhаму и его **удивительным** путешествиям. → 1 2

После драматических событий, о которых мы говорили, Авраhам **покинул** Ур вместе с семьёй своего отца и **переселился** в город Харан, который находился **за пределами** Вавилонской империи («БРЕЙ-ШИТ» 11:31). → 3 4 5 6

Несмотря на то, что Авраhам прожил здесь всего 5 лет, он оставил о себе **неизгладимое** впечатление как учитель, **оратор** и просто влиятельный человек. Об этом можно судить хотя бы по тому, что жители этого места до сих пор называют его «деревней Авраhама». Сегодня это и в самом деле не город, а небольшая **пастушеская деревня** на границе Сирии и Ирака. → 7 8 9

Регион с общим названием Падан Арам, **перекрёсток** дорог, стал местом **постоянного проживания** семьи Авраhама.

→ 10 11 12 13

דרכי אברהם

בינתיים נשוב אל אברהם ומסעו המופלא.

אחרי האירועים הדרמטיים שעליהם שוחחנו, אברהם עזב את אור כשדים יחד עם משפחת אביו, ועבר לעיר חרן, הממוקמת מחוץ לגבולותיה של האימפריה בבלית. (בראשית י"א:לא)

למרות שאברהם התגורר שם 5 שנים בלבד, הוא הותיר רושם בל יימחה על התושבים: כמורה, כמרצה וכאיש בעל השפעה רבה. על כך תעיד העובדה שתושבי המקום עד היום מכנים את העיירה "כפרו של אברהם". היום באמת לא מדובר בעיר, אלא בכפר איכרים קטן בגבול בין סוריה לעיראק.

אזור בשם "פדן ארם", כלומר צומת הדרכים, הפך למגורי קבע של משפחת אברהם.

СЛОВАРИК

שוב, עוד פעם	снова, опять, ещё раз	ונו'	вновь	1
מצוין, עצום, מופלא	потрясающий, поразительный	אודיבית'לני	удивительный	2
מקרה, אירוע	происшествие, случай	סוביט'ה	событие	3
לעזוב, לנטוש, לזנוח	оставлять, бросать	פוקידת'	покидать	4
לעבור למקום אחר	переезжать, перебираться	פ'רסליאצה	переселяться	5
גבול, תחום	граница, рубеж	פ'רדלי	предел	6
בלתי-נשכח	сильный, незабываемый	ניזגלדימי	неизгладимый	7
דברן, מרצה, דרשן	лектор, спикер	אורטור	оратор	8
כפר איכרים	(деревня) пастухов	פ'סטושק'ה (ד'רבני'ה)	пастушеская (деревня)	9
אזור, תחום	область	ר'גיון	регион	10
צומת	пересечение дорог	פ'ק'רסטוק	перекрёсток	11
קבוע	неизменный, стабильный	פוסטויני	постоянный	12
מגורים	обитание	פ'רוז'יבני'ה	проживание	13

Мы **неоднократно** будем встречать его **упоминание** в Торе. («БРЕЙШИТ» 25:20, 31:18, 33:18, 35:9, 35:26, 46:15). Сам же Авраам здесь **надолго не задержался** и пошёл своей дорогой. → 14 15 16

Как показано на карте, выйдя из Харана, Авраам прошёл Землю Израиля с севера на юг, **вплоть до** пустыни Негев. **Любопытно**, что при этом он пользовался не теми дорогами, которые тогда **были в ходу** и у торговцев, и у местного **населения**, а прокладывал свой собственный **уникальный** маршрут — **очевидно**, именно тот, который был ему обещан Свыше. → 17 18 19 20 21 22

Первым городом, в котором он остановился, был Шхем («БРЕЙШИТ» 12:6).

אנו נפגוש בו לא פעם בהמשך הסיפור של החומש (בראשית כ"ח: לא:יח, לג:יח, לה:ט, לה:כו, מו:טו). אך אברהם עצמו לא התעכב כאן זמן רב, והמשיך בדרכו.

כפי שתוכלו לראות במפה, אברהם יצא מחרן ועבר בארץ ישראל מהצפון לדרום עד מדבר נגב. מעניין שהוא לא השתמש בדרכים הקבועות של אותם הימים, שבהן השתמשו בני המקום והסוחרים, אלא יצר מסלול ייחודי משלו — נראה שעשה זאת בעקבות ההבטחה מלמעלה.

העיר הראשונה בה הוא עצר, הייתה שכם (בראשית י"ב:ו).

Загадки Шхема

Имя этого города **скрывает** подсказку на его **реальное** географическое **расположение**. Значение слова «шхем», или «шехем», на иврите — это часть спины между лопатками. → 23 24 25

סודות של שכם

שם העיר הזו מכיל רמז למיקומה הגיאוגרפי: "שכם" זהו מקום בגב, בין העצמות הבולטות.

СЛОВАРИК

פעמים רבות	много раз	נִדְּנָהּ קֶרֶטָנוּ	неоднократно	14
שם	название	אֶפְרַיִם מִיִּנְיָהּ	упоминание	15
להישאר יותר מדי	остаться ещё, медлить	זָדַרְזָ' בָּצָה	задерживаться	16
עד כדי	до самого ...	וְפָלֹט' דו	вплоть до ...	17
מסקרן, מעניין ש-	интересно	לִוְבֹפִיטָנוּ	любопытно	18
להיות שימושי	использоваться	בֵּית' וְ חֹדוֹ	быть в ходу	19
אוכלוסייה	жители	נִסְלָנִיָּה	население	20
יחיד במינו	единственный в своём роде, неповторимый	אוֹנִיקָלָנִי	уникальный	21
ברור	ясно	אוֹצָ' בִּידָנוּ	очевидно	22
להסתיר	прятать	סְקָרִיבָתָ	скрывать	23
אמיתי	настоящий	רִיאָלָנִי	реальный	24
מיקום	место положения	רִסְפּוֹלֹ' נִיָּה	расположение	25

Города Авраама

И действительно — древний Шхем находился на **относительно** невысоком холме в узкой долине между двумя высокими горами — Гризим с юга и Эйваль с севера.
→ 26 27

Горы **окружали** древний Шхем, словно выгнутые плечи. → 28

Войдя в Землю Израиля в 2488 (две тысячи четыреста восемьдесят восьмом — דְּבַה טִיִּסְצִי צִיִּרְסָטָה וּסְמִדְסִיט וּסְמֹם) году, здесь, в районе Шхема, шесть колен поднялись на гору Гризим, шесть — на гору Эйваль. В долине между горами встали левиты и, поворачиваясь **поочередно** к обеим группам, **произносили**, что будет в случае соблюдения или несоблюдения Торы. («ДВАРИМ» 27:11-13, ЙЕШУА 8:30-33) → 29 30

Гора Гризим, известная как «har braхот» — «гора благословений», и сегодня зелена и **плодородна**. Гора Эйваль, **напротив**, крута и лишена растительности. В одной географической точке, в одинаковых природных условиях можно увидеть два не просто разных, а противоположных результата. **Контраст** между ними — это, пожалуй, самая явная **демонстрация** того, что такое «браха». → 31 32 33 34

В Шхеме находится место, известное как «Хилькат ha-Саде», или «Часть поля».

ואכן, שכם העתיקה התמקמה על גבעה נמוכה בין שני הרים גבוהים יותר — הר גריזים מדרום והר עיבל מצפון.

ההרים הקיפו את שכם העתיקה כשכמות קמורות.

בשנת 2488 מבריאית העולם כאן, באזור שכם, שישה משבטי בני ישראל עלו על הר גריזים ועוד שישה — על הר עיבל. בעמק בין שני ההרים עמד שבט לוי, ופנה לשתי הקבוצות לפי התור, תוך אמירת הברכות והקללות — למקרה שיקיימו את התורה ולמקרה שלא (דברים כז:יא-יג, יהושע ח:ל-לג).

הר גריזים, הידוע בתור הר ברכות, הוא גם היום נראה ירוק ופורה. הר עיבל הוא הר יבש וקירח. באזור גיאוגרפי אחד, באותן התנאים הפיזיים של מזג האוויר וכו', אנו רואים תוצאות שהן לא רק שונות, אלא הפוכות ממש. הניגוד בין שני ההרים מבטא יותר מכול את המושג "ברכה".

בשכם ישנו מקום הנקרא "חלקת השדה". מדובר באחד משלושת המקומות המיוחדים בארץ

СЛОВАРИК

יחסית	сравнительно	אוֹטוֹסִיטִלְנוֹ	относительно	26
רמה, גבע, גבעה	возвышенность	חֹלֶם	холм	27
להקיף	находились вокруг (Шхема)	אוֹקְרוֹזִ'תְּ	окружать	28
לסירוגין	по очереди	פוֹצֵ'רֹדְנוֹ	поочередно	29
לומר	говорить, сказать	פרוֹיִזְנוֹסִיתְּ	произносить	30
פורה, שופע, מופרה	урожайный		плодородный	31
להפך	наоборот	נִפְרוֹטִין	напротив	32
ניגוד	разница	קוֹנְטְרָסְט	контраст	33
אלוסטרציה	(здесь) иллюстрация	דְּמוֹנְסְטְרַצְיָה	демонстрация	34

Это одно из трёх особых мест в Эрец-Исраэль, которые были выкуплены за деньги («БРЕЙШИТ» 33:19). Правда, не Авраамом, а его внуком. После чего произошла совершенно **невероятная детективная история**, и в его власти оказался уже весь город. → 35 36

ישראל, שנקנו בכסף, אמנם לא על ידי אברהם, אלא על ידי נכדו (בראשית לג, יט). לאחר מכן התרחש שם סיפור מתח שלא יאמן, וכל העיר נפלה בידי צאצאי אברהם.

ШХЕМСКАЯ ПЛЕННИЦА → 37

В 2205 (две тысячи двести пятом — דְּבַה טִיִּסְיָא דְּכִסְיָא פִּיטוֹם) году, менее чем через двести лет после начала путешествия Авраама, в Шхеме **разразилась** маленькая победоносная война. → 38

Она заняла всего несколько часов, в течение которых два тринадцатилетних подростка — правнуки Авраама, Шимон и Леви, — **покорили** город и взяли в плен всё оставшееся в нём население («БРЕЙШИТ» 34:25-29). → 39 40

Однако ещё **накануне стратегический** план **сражения** был рассчитан на гораздо более **скромные** результаты. → 41 42 43 44

שבויה של שכם

בשנת 2205 לבריאת העולם, פחות ממאתיים שנה אחרי המסע של אברהם, פרצה בשכם מלחמה קטנה שהוכרעה במהירות.

היא ארכה רק מספר שעות, שבמהלכן שני נינים של אברהם, ילדים בני 13 בשם שמעון ולוי, כבשו את העיר ולקחו בשבי את כל תושביה שנותרו בחיים (בראשית לד, כה-כט).

אבל אפילו ביום שלפני כן התכנית האסטרטגית שלהם הייתה הרבה יותר צנועה.

СЛОВАРИК

לא יאמן	невообразимый	נְבוֹרִיטָנִי	невероятный	35
סיפור מתח	захватывающий сюжет	דְּטָקְטִיבְנִיָּה אִיסְטוֹרִיָּה	детективная история	36
שבויה	заложница, узница	פְּלִנִּיצָה	пленница	37
להתפרץ	внезапно начаться	רִזְרִיטְסִיָּה	разразиться	38
נער	молодой человек, тинейджер	פּוֹדְרוֹסְטוֹק	подросток	39
לכבוש	завоевывать	פּוֹקוֹרִיט	покорять	40
ביום שלפני	за день до этого	נְקִנּוּנָה	накануне	41
אסטרטגי		סְטְרָטִיגִיָּה סְקִי	стратегический	42
קרב	битва	סְרִזְנִיָּה	сражение	43
צנוע	(здесь) незначительный	סְקְרוֹמְנִי	скромный	44

Города Авраама

Всё началось с того, что сын правителя города, юный Шхем, повёл себя достаточно грубо с дочерью Яакова Диной и взял её в заложницы. Всё ещё **удерживая** Дину в плену, он решил добиться от Яакова согласия на свадьбу. → 45

Появившись в доме Яакова, Шхем вёл себя с **подобающим** уважением и **коррек- тностью**. Он предложил отцу пленницы большую «денежную **компенсацию**» и **за- верил**, что его дочь ждёт **обеспеченное** будущее. В **благоприятном** исходе пере- говоров он почти не сомневался. В конце концов, Дина всё ещё оставалась его плен- ницей, а за ним стояла целая городская ар- мия, готовая защищать своего господина. → 46 47 48 49 50 51 52

Однако братья Дины, Симон и Леви, **не пожелали** прощать **нанесённое** семье **оскорбление**. И они решили **во что бы то ни стало** освободить сестру. → 53 54 55 56

Братья **отдавали себе отчёт** в том, что спасение Дины — дело непростое. И **раз- работали** план. Во время переговоров они объявили Шхему, что их сестра не может

הכול התחיל מכך שבן של שליט העיר, שכם הצעיר, נהג בצורה אלימה עם בתו של יעקב, דינה, וחטף אותה. כשדינה מוחזקת אצלו בכוח, שכם החליט להוציא מאביה הסכמה לנישואיהם.

בהגיעו לבית של יעקב שכם נהג בנימוס ובכבוד. הוא הציע לאביה של הנערה פיצוי כספי רב, והבטיח שיספק לבתו עתיד כלכלי מזהיר. הוא כמעט לא הטיל ספק בהצלחת המשא ומתן. הרי דינה עדיין הייתה בידיו, ומאחוריו עמד צבא של בני העיר, הנכונים להגן על אדונם.

אך אחי דינה, שמעון ולוי, לא היו מוכנים לסלוח על הפגיעה בכבוד המשפחה. הם החליטו לשחרר את אחותם, ויהי מה.

האחים נתנו את דעתם לכך שלא יהיה קל להציל את הנערה. הם רקמו תוכנית, שבמהלכה הודיעו לשכם שאחותם לא יכולה להנשא לגבר לא נימול. שכם הבטיח כתגובה

СЛОВАРИК

להחזיק	оставлять	אֲדַרְזִיבֵּט	удерживать	45
נימוס	(здесь) вежливый	פִּדּוּבִיּוּשְׁצִי	подобающий	46
כבוד	(здесь) почёт	קוֹרְקָטְנוּסָט	корректность	47
פיצוי	выплата	קוֹמְפֶנְסַצִיָּה	компенсация	48
להבטיח	гарантировать	זְבָרִיט	заверять	49
מזהיר	состоятельный	אֲוִבְסָפְצִינִי	обеспеченный	50
מצליח	хороший	בְּלָגוֹפְרִיִּיטְנִי	благоприятный	51
סיום	результат, конец	אִיסְכּוֹד	исход	52
לא להיות מוכן	хотеть	פּוֹדִילָט	пожелать	53
לפגוע	причинять	נָנוּסִיט (בול, אֲוִבִידו)	наносить (боль, обиду)	54
פגיעה בכבוד	обида	אֲוִסְקוֹרְבִּלְנִיָּה	оскорбление	55
ויהי מה	несмотря ни на что	וּו צִטּוּ בִי טוּ נִי סָטְלוּ	во что бы то ни стало	56

выйти замуж за **необрезанного** мужчину. В ответ Шхем пообещал, что «брит-милу» совершит не только он сам, но и все жители города Шхема мужского пола. → 57 58 59

Расчёт Шимона и Леви был прост: они **намеревались** войти в город на третий день после того, как как мужчины Шхема проведут брит-милу. Понятно, что такая простая операция не могла нанести шхемцам серьёзного вреда, но, возможно, это хотя бы чуть-чуть увеличивало шансы молодых Шимона и Леви устоять против тысячи взрослых мужчин. → 60 61

Яаков поддержал **инициативу** сыновей, но лишь в том, чтобы освободить Дину, убить Шхема и скрыться в горах. Однако братья разрушили город и **истребили** в нём всё мужское население. → 62 63

Шимон и Леви **оправдывались** перед отцом, объясняя ему, что они поступили так, чтобы защитить женщин и детей. «Нам пришлось напасть на жителей Шхема, — говорили они, — чтобы они даже не надеялись на то, что им удастся безнаказанно **похищать** наших девушек. Мы сделали это для того, чтобы **предотвратить** повторение подобных **злодеяний** в будущем». → 64 65 66 67

שלא רק הוא, אלא כל בני עירו יעברו ברית מילה.

החישוב של שמעון ולוי היה כזה: הם ייכנסו לעיר ביום השלישי לברית מילה של הגברים. ברור שניתוח קל כל-כך לא היה יכול לגרום לנזק אמיתי ללוחמי שכם, אך זה הגדיל מעט את הסיכוי של שמעון ולוי הצעירים לגבור על אלפי לוחמים חזקים ובוגרים.

יעקב תמך בתכנית של בניו, אך רק במה שקשור לשחרור דינה, חיסולו של שכם הצעיר ובריחה להרים. אולם האחים חיסלו את כל הגברים בעיר והרסו אותה עד היסוד.

שמעון ולוי הצדיקו את המעשה שלהם בפני אביהם בכך שהם ניסו להגן על הנשים והילדים. "נאלצנו להרוג את בני שכם", כך אמרו, "כדי שאיש לא יחלום אפילו לחטוף את הנערות שלנו ולצאת ללא פגע. עשינו זאת כדי למנוע מעשי פשע דומים בעתיד".

СЛОВАРИК

להבין	понимать, осознавать	אוֹטְדָבֶט סְבָה אוֹטְצָיוֹט	отдавать себе отчёт	57
לתכנן	придумывать, создавать	רְזַרְבָּטִיבֵט	разрабатывать	58
לא נימול		נְאוֹבְרָזְנִי	необрезанный	59
חישוב	соображение, ожидание	רְסָצָיוֹט	расчёт	60
להתכוון	собираться	נִמְרָבָצָה	намереваться	61
יזמה	(здесь) идея, затея	אִינִיצִיאַטִיבָה	инициатива	62
לחסל	уничтожать	אִיסְטְרַבְּלִיהֶת	истреблять	63
להצטדק	извиняться, объясняться	אוֹפְרָבְדִיבָצָה	оправдываться	64
לחטוף	воровать, красть	פּוֹחִיטְצָת	похищать	65
למנוע	исключить	פְּרִדּוֹטְבְּרָסָצָת	предотвратить	66
מעשה פשע	преступление	זְלוֹדִינִיָּה	злодеяние	67

Города Авраама

О том, что ещё заставило Шимона и Леви пойти на столь жёсткие меры, вы сможете прочитать подробнее в свежем выпуске журнала «STARS приглашает». А пока — рубрика «История из Иерусалима».

Время прямого эфира с Александром Раскиным.

Три города

А мы вновь возвращаемся к городам Авраама. Выйдя из Шхема, Авраам продолжил свой путь на юг. По дороге он остановился недалеко от города Бейт-Эль («БРЕЙШИТ» 12:8). А потом — в районе Элоней Мамрэ, недалеко от Хеврона («БРЕЙШИТ» 13:18).

Элоней Мамрэ стали первым местом его постоянного проживания на Земле Израиля. Здесь он делал брит-милу и встречался с тремя **эмиссарами**. Отсюда он увидел катастрофу, **постигшую** Сдом и Амору. Здесь же у него родился сын Ицхак. → 68 69

В каждом из трёх городов, в которых побывал Авраам, он построил особые **сооружения**, которые называются «мизбеах». На русский язык это слово часто переводят как «жертвенник», что, конечно же, не совсем точно. → 70

Первый мизбеах появился в районе Шхема. Тора сообщает об этом так: «И **явил** Себя ha-Шем Авраму и сказал: «Твоему **потомству** отдам эту землю». И он построил

על סיבות נוספות שגרמו לשמעון ולוי לנהוג ביד קשה כל-כך עם תושבי שכם, תוכלו לקרוא בגיליון החדש של "STARS פריגלאשאייט".
ובינתיים — הפינה שלנו "סיפור מירושלים".

שידור ישיר עם אלכסנדר רסקין.

שלוש ערים

ואנחנו שבים אל ערי אברהם. בצאתו משכם, אברהם המשיך בדרכו דרומה ונטה אוהליו בקרבת בית אל (בראשית יב:ח). ומשם המשיך אל המקום המכונה אלוני ממרא ליד חברון (בראשית יג:יח).

אלוני ממרא היו למקום הראשון, בו אברהם התיישב למגורי קבע בארץ ישראל. כאן הוא נימול, כאן ביקרוהו שלושה מלאכים, ומכאן הוא צפה באסון שפקד את סדום ועמורה. כאן נולד לו גם יצחק בנו.

בכל אחד משלושת הערים בהם ביקר, אברהם בנה מבנה מיוחד, שנקרא "מזבח". בדרך כלל מתרגמים את המילה הזאת לאנגלית כ-"טֶבֶטֶבֶנִיק", אבל זה, כמובן, לא לגמרי מדויק.

המזבח הראשון הוקם באזור שכם. התורה מספרת על זה כך בזה הלשון: "וַיֵּבֶן ה' אֶל-אַבְרָם, וַיֹּאמֶר, לְזַרְעוֹ אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת; וַיֵּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ, לַיהוָה הַנִּרְאָה אֵלָיו" (בראשית

СЛОВАРИК

מילונצ'יק	שליח האליון	посланник	אָמִיסָר	эмиссар	68
	לקרות	случаться с ...	פּוֹסְטִיגֶת	постигать	69
	מבנה	здание	סוֹרוֹן'נִיָּה	сооружение	70

там мизбеах ha-Шему, Который явил Себя ему» («БРЕЙШИТ» 12:7). РаШИ объясняет, что мизбеах был построен в знак благодарности за прекрасную новость. → 71 72

Следующий мизбеах был **возведён** в районе Бейт-Эля и Айя («БРЕЙШИТ» 8). РаШИ **подчёркивает**, что в данном случае причина строительства была **иной**. Авраам **предвидел**, что в будущем на этом месте его потомки столкнутся с трудностями. И он молился за них, стараясь **смягчить** удар. → 73 74 75 76 77

Наконец, Авраам построил мизбеах и в Элоней Мамрэ, недалеко от Хеврона. Тора сообщает об этом просто: «...И построил там жертвенник ha-Шему». Да и РаШИ на сей раз никак не комментирует **предпосылку** для появления мизбеаха («БРЕЙШИТ» 13:18). → 78

Обращая внимание на эти **нюансы**, Ребе Менахем-Мендл Шнеерсон предлагает **разобраться**: почему для РаШИ вообще так важно понять, с какой целью Авраам возводил тот или иной мизбеах? («ЛИКУТЕЙ СИХОТ», ТОМ «ЛАМЕД», ГЛАВА «ЛЕХ ЛЕХА», СТР. 36) → 79 80

Чтобы ответить на этот вопрос, нужно сказать несколько слов о том, что такое корбан и что такое мизбеах. **Подробности** — в нашем следующем сюжете. → 81

יב:י). רש"י מסביר שהמזבח נבנה כאות הכרת תודה על הבשורה הנפלאה.

המזבח הבא נבנה באזור בית אל ועי העיר (בראשית ח). רש"י מדגיש שבפעם הזאת הסיבה להקמת המזבח הייתה אחרת. אברהם ראה ברוח הקודש, שצאצאיו עתידים להיקלע לצרה במקום הזה. לכן הוא התפלל עבורם, בתקווה לרכך את רוע הגזירה.

את המזבח האחרון הקים אברהם באלוני ממרא, אף הוא במרחק לא גדול מחברון. התורה מקדישה לכך לא יותר מכמה מילים: "וַיִּבֶן-שָׁם מִזְבֵּחַ, לַה'" (בראשית יג:יח). גם רש"י לא מפרט, מה היו הסיבות לבניית המזבח.

לאור כל ההבדלים האלה, מציע הרבי לנסות להבין, למה היה כה חשוב לרש"י להדגיש את הסיבות, שלמענן נבנה מזבח זה או אחר? (לקוטי שיחות, ל, "לך לך", עמ' 36)

כדי לענות על השאלה הזאת צריך להגיד כמה מילים על מהות מושגי הקרבן והמזבח. הפרטים — בפרק הבא.

СЛОВАРИК

להראות	показать, дать увидеть	יֹאבִּלְיָאֵת'	являть	71
זרע, צאצאים		פֹּטוּמָסְטָבו	потомство	72
להיבנות	(<i>היות</i>) <i>построенным</i>	(בֵּית) וּזְבָדָנִים	(<i>היות</i>) <i>возведенным</i>	73
להדגיש	<i>обращает внимание</i>	פֹּדֶצ'יּוֹרְקִיבַת'	<i>подчёркивать</i>	74
אחר	<i>другой, непохожий</i>	אֵינוֹי	<i>иной</i>	75
בכירים	<i>прогнозировать</i>	פֶּרֶדְבִּידַת'	<i>предвидеть</i>	76
לרכך	<i>облегчить, ослабить</i>	סְמִיאָגֶצ'יַת'	<i>смягчить</i>	77
סיבה	<i>повод, причина</i>	פֶּרֶדְפּוֹסִילָקָה	<i>предпосылка</i>	78
הבדל	<i>оттенок</i>	נְיוֹאֲנָס	<i>нюанс</i>	79
להבין	<i>понять, прояснить</i>	רְזוּבֶרֶצָה	<i>разобраться</i>	80
פרט	<i>здание</i>	פֹּדְרוֹבְנוֹסֶת'	<i>подробность</i>	81

Города Авраама

ВЫПУСКИ №1-2

4

- ◀ **ЧТО**
такое настоящий «корбан»?
- ◀ **КАКИЕ**
корбанот приносились в Иерусалимском Храме?
- ◀ **ЧЕМ**
они похожи на корбанот времен Авраама?
- ◀ **ЧТО ЕЩЕ**
происходило в Иерусалимском Храме и как он выглядел?
- ◀ **ЧТО**
самое интересное в путешествиях?
- ◀ **О ЧЕМ**
поговорим в следующем выпуске?

Что такое корбан?

На иврите «корбан» — вовсе не жертва. Да и мизбеах — не жертвенник, а просто место для принесения корбана.

Чтобы разобраться в этой **игре слов**, нужно вспомнить, что основное значение корня קרב на иврите — это «**приближение**». → ① ②

Отсюда — глаголы לקרב (приближать), להתקרב (приближаться) и להקריב (приносить в качестве приношения). И даже **устойчивое выражение** קורבנות (то есть «приблизить приближения»). → ③

Таким образом, основная задача корбана — **сближение** Неба и Земли. **Механизм** этого приближения — взять **материальный объект** и использовать его особым образом. Благодаря этому Б-г становится ближе к тем, кто участвует в этом **процессе**, а они — к Нему. → ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧

Во времена Храма в Иерусалим **стекались** тысячи людей, желавших принести свои корбанот. Это был самый **верный способ выразить** свою связь с Б-гом, **посвящая** Ему нечто, **заработанное** собственным трудом. В знак принятия кор-

מה זה הקורבן?

בעברית למילה "קרבן" אין בכלל משמעות של קָרְבָּנָה כמו באנגלית או ברוסית. והמזבח הוא כלל לא קָרְבָּנִיק אלא המקום שבו מקריבים קרבנות.

כדי להבין את משחק המילים הזה, עלינו לזכור שהמשמעות העיקרית של המילה קרבן היא, בעצם, התקרבות.

מכאן שהמילים "לקרב", "להתקרב" ו"להקריב" הם נושאי אותה משמעות; וכן גם הביטוי "להקריב קרבנות" בא מלשון קרבה.

מכאן, שהמטרה העיקרית של קרבן היא התקרבות בין שמים וארץ. מבחינה טכנית, ההתקרבות הזאת מתבצעת דרך פעולות מיוחדות עם חפצים ממשיים. בעקבות פעולה זו הבורא מתקרב למי שמבצע אותה, והמבצע בתורו מתקרב לבורא.

בתקופה שבית המקדש היה קיים, המונים פקדו את שערי ירושלים כדי להביא את קרבנותיהם. הבאת קרבנות, קידוש פרי עמלם, הייתה הדרך הבטוחה ביותר לבטא את הקשר שלהם לבורא. כשהקרבן היה מתקבל, היה קורה נס — אש הייתה יורדת מהשמים ו"לוקחת" את הזבח (יומא כא, ב).

СЛОВАРИК

משחק מלים, קלמבור	каламбур	יגרה סלֹב	игра слов	①
התקרבות		פְּרִיבְּלִי'נִיה	приближение	②
ביטוי, מטבע לשון		אוֹסְטוֹיִצ'יבוֹיָה וִירָ'נִיה	устойчивое выражение	③
התכנסות, התקרבות	приближение	סְבִלִי'נִיה	сближение	④
הכוח המניע, דרך פעולה	принцип	מְכַנִּיזְם	механизм	⑤
חומרי, גשמי	физический	מְטֵרִיאָלִי	материальный	⑥
דבר, עצם	предмет, вещь	אוֹבֵיִיקֵט	объект	⑦
תהליך		פְּרוֹצֵס	процесс	⑧

Города Авраама

בана происходило чудо: с неба спускался огонь, который как бы «забирал» жертву (ТАЛМУД БАВЛИ, «ЙОМА», 21ב; «ДИВРЕЙ הַא-יָמִים», «БАТИ לַע-גַּנִּי» 710, 82). А владелец корбана вдруг **явным образом ощущал** присутствие Б-га в своей жизни и в мире в данный момент времени. → 9 10 11 12 13 14 15 16

Описание небесного огня приводится в «Зоһаре» (ч. 1, 6б; ч. 2, 278א, ч. 3, 17א). Если человек приносил корбан **от всей души**, этот огонь принимал форму льва. Если же в приношении были **изъяны**, он был похож на **глумящегося пса**. → 17 18 19 20

Сегодня, когда Храм временно покинул **место своего пребывания** на земле, а корбан невозможен, особое значение приобретают другие способы служения человека. → 21

Как известно, каждый еврей называется малым Храмом (КАК НАПИСАНО В БЕСЕДЕ «ВЕ-ШАХАНТИ БЕ-ТОХАМ», ШЛА 69א, 201א, 325ב, 326ב, «ДИВРЕЙ הַא-יָמִים», БЕСЕДА «БОСИ לַע-גַּנִּי» 710, 81). И похожий принцип «поднятия» **обыденных** предметов и действий лежит в основе всех мицвот. Мы берём простые, вполне материальные

ד"ה באתי לגני תש"י פ"ב). ובעל הקרבן היה לפתע מרגיש בנוכחות הבורא בחיים שלו ובכל מה שסובב אותו, ברגע נתון זה.

תיאור האש השמימית מופיע ב"זוהר" (ח"א ו, ב. ח"ב רעח, א. ח"ג יז, א): אם אדם היה מביא את קרבנו בלב טהור, האש הייתה לוכשת צורת אריה. אמנם, אם היה בו פגם כשלהו, האש הייתה נדמית ככלב לועג.

היום, כאשר המקדש זמנית עזב את מקומו עלי אדמות ולא ניתן יותר להקריב בו קרבן, צורות אחרות של עבודת ה' מקבלות משמעות מיוחדת.

כידוע, כל יהודי הוא "מקדש מעט" (כמו שכתוב "ושכנתי בתוכם", בתוך כל אחד ואחד: ראה של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. ד"ה באתי לגני תש"י פ"א), ואותו העקרון של "העלאת" דברים רגילים מונח גם בבסיסה של שמירת מצוות. אנחנו לוקחים דברים גשמיים ובעזרתם מקיימים את רצון הבורא. למשל,

СЛОВАРИК

להתאסף, להגיע	собираться	סִטְקָטְסִיָּה	стекаться	9
אמין, בטוח	надёжный	וְרָנִי	верный	10
אופן, דרך	путь	סְפּוֹסוֹב	способ	11
לבטא	показывать	וִירָזָתִי	выражать	12
להקדיש, לתרום	отдавать	פּוֹסֵיאֶסֶץ'אֵתִי	посвящать	13
הורווח, שזכו בו	заслуженный	זֶרְבוֹטְנִי	заработанный	14
בבירור, במפורש	ясно	יְאֻנִּים אוֹפְרָזִים	явным образом	15
לחוש, להרגיש	чувствовать	אוֹסֶץ'וֹסֶץ'תִּי	ощущать	16
בלב טהור	искренне	אוֹסֶץ'וֹסֶץ'דוֹשִׁי	от всей души	17
פגם, חסרון	недостаток, дефект	יְזִיאָן	изъян	18
לועג	издевающийся	גְלוּמִיטְסִיָּה	глумящийся	19
כלב	собака	פִּיֹס	пёс	20
מקום	место нахождения	מָסְטוֹ פֶּרְבִּינִיָּה	место пребывания	21

Города Авраама

бок. Слово «хет» на иврите как раз и означает «нарушение воли Творца».

А «ола» («поднимающаяся») сжигалась целиком. От неё человеку, принёсшему корбан, не оставалось ничего. Всё приношение полностью поднималось вверх, как знак максимально полного приближения к воле Творца.

ТВОРЧЕСКОЕ ЗАДАНИЕ

Ну что ж, а теперь — самое время для небольшого творческого задания.

Перед вами — карта путешествия Авраама. На ней отмечены места и причины строительства всех трёх мизбеахов, упомянутых в Торе.

В журнале «STARS приглашает» приведены названия трёх основных групп «корбанот», которые были в ходу со времён Авраама и вплоть до времён Иерусалимского Храма.

Задача — найти правильную пару корбанот для каждого из трёх жертвенников Авраама. Ключи к этому упражнению находятся на той же странице. На выполнение этого задания у нас есть одна минута.

Ключ к заданию

Итак, первый мизбеах (в Шхеме), был построен Авраамом в знак благодарности. Если бы у него была возможность выразить свою благодарность в Иерусалимском Храме, он бы принёс корбанот «шламим».

Второй был построен между Бейт-Элем и Айем. Как и корбан «хатат», он сопровож-

«хטא» בעברית היא בדיוק זאת — הפרת רצון הבורא.

קרבן עולה היה נשרף כולו, שום דבר ממנו לא היה נשאר לאדם שהביא אותו. כל הזבח היה עולה למעלה כסימן של התקרבות מקסימאלית לרצון הבורא.

משימה יצירתית

ועכשיו זה הזמן המתאים למשימה יצירתית קטנה.

מולכם — מפה של מסעות אברהם. עליה מסומנים כל המקומות המוזכרים בתורה, שבהם אברהם הקים מזבחות לה', יחד עם ציון הסיבות לבניה.

במגזין «STARS מזמין» תוכלו למצוא את השמות של שלושת הסוגים העיקריים של הקרבנות שהיו מקריבים מתקופתו של אברהם ועד לתקופת המקדש.

המשימה היא — לכל מזבח שאברהם בנה להתאים את סוג הקרבן, שהוא הקריב עליו. את פתרון החידה תוכלו למצוא באותו עמוד. יש לכם דקה אחת לביצוע המשימה.

פתרון

ובכן, המזבח הראשון שנבנה בשכם הוקם על ידי אברהם לאות תודה. אילו הייתה לו אפשרות להביע תודתו שלו בבית המקדש, הוא היה מביא קרבן שלמים.

השני נבנה בין בית אל לבין עי. בדומה לקרבן חטאת הוא ליווה את תהליך תיקון הטעות (טעות

ждал процесс исправления ошибки (хотя это была ошибка ещё не произошедшая, но предсказанная за несколько поколений до **соответствующих** событий). → 26

Третий мизбеах, построенный в Эло-ней Мамрэ, **был возведён** Авраамом без специального повода, а просто как знак привязанности к Б-гу. Позже, во времена Храма, такую же роль выполняли корбанот под названием «ола». → 27

Что ещё происходило в Иерусалимском Храме, и как он выглядел, мы посмотрим через несколько минут.

А пока — время раскрыть загадку черного ящика. Напомним, что в нем находится предмет мужского гардероба, известный со времен Авраама-авину. На иврите он обозначается словом, которое можно перевести как «покрытие» или «свод». Что это такое, подскажет небольшое слайд-шоу. С его помощью мы также узнаем, что, кроме должности, объединяет между собой Барака Обаму, Николя Саркози и других известных политиков.

עתידי, יש לציין, אך היא הייתה גלויה כנבואה כמה דורות לפני שהדבר אירע בפועל).

את המזבח השלישי שהוקם ליד אלוני ממרא אברהם בנה בלי שום סיבה מיוחדת, פשוט כאות של קשר עם בורא העולם. מאוחר יותר, בתקופת המקדש, קרבן עולה היה ממלא את התפקיד הזה.

מה עוד הלך בבית המקדש ואיך הוא נראה, אנחנו נראה בעוד כמה דקות.

ועכשיו — זה הזמן לפתרון חידת הקופסא השחורה. כזכור, היא מכילה פריט של לבוש גברי, הידוע עוד מימיו של אברהם אבינו. בעברית שמו מתפרש כ"כיסוי" או "כיפה". מה הוא? לכך תרמוזו לנו מצגת קצרה. בעזרתו גם נברר, מה, למעט התפקיד, משותף לברק אובמה, ניקולה סרקוזי ולפוליטיקאים ידועים אחרים.

Фильм

Анонс НОВОГО УРОКА

Да, люди любят путешествовать. Наверное, поэтому редкий фильм или рассказ обходится без небольшого **перемещения** в пространстве или во времени. Но всё-таки даже самые экзотические маршруты

סרט

הצגת השיעור הבא

כן, אנשים אוהבים לטייל בעולם. כנראה בגלל זה כמעט בכל ספר או סרט יש מעבר במקום או בזמן. ובכל זאת, אפילו במסלול הכי אקזוטי שיש אין ערובה לכך, שהטיול יהיה מעניין.

מתאים	סואוטבטס-טביוושצ'י	соответствующий	26
הוקם	ביל ווזבדן	был возведен	27

Города Авраама

не всегда **гарантируют**, что путешествие будет интересным. → 28 29

Какими бы ни были **достопримечательности** пути, сколь бы необычными не оказывались **сопутствующие** обстоятельства, в конце концов, дорога — это всего лишь повод. → 30 31

Что гораздо интереснее, так это то, откуда и куда идёт путешественник. Что он за человек? Чего он ищет? Зачем он вышел в путь? Что нового он узнал? Стал ли он ближе к своей цели? Об этом — в следующей программе из цикла «Все звёзды Торы», в которой мы расскажем о первом в мире великом путешественнике — Аврааме-авину.

Человеке, который побеждал **могущественных** императоров, вёл за собой тысячи людей и, в конце концов, открыл для себя и для миллионов своих потомков не только новую землю, но и новый мир. → 32

Также в следующем выпуске:

- **спецоперация** «Лот»: как отряд из 318 человек победил многотысячную армию;
- город в горах: откуда начинался Иерусалим,
- а также — неожиданный кабалистический взгляд на четыре элемента **мироздания** и новая постоянная рубрика «Мой лучший день»: 39 способов отметить самый главный день недели.

До новых встреч! → 33 34

לא משנה כמה האתרים מעניינים, כמה הסביבה מרתקת - בסופו של דבר הדרך היא רק תירוץ.

מה שהרבה יותר מעניין זה מאיפה יצא המטייל ולאן הוא מתכוון להגיע. איזה מן אדם הוא? מה הוא מחפש? למה הוא יצא לדרך? מה חדש הוא למד? האם הוא התקרב למטרה שלו? על כל זה — בפרק הבא של תוכניתנו "כל ככבי התורה", שבו נמשיך לספר לכם על מגלה הארצות הגדול הראשון בעולם — על אברהם אבינו.

האדם שגבר על שליטי ממלכות, הנחה בדרךנו אלפי אנשים, ובסופו של דבר גילה לעצמו ולצאצאיו לא רק ארץ חדשה, אלא גם עולם חדש.

כמו כן בפרק הבא:

- מבצע מיוחד "לוט": כיצד סיירת של 318 חיילים ניצחה צבא שלם.
- עיר בין ההרים: תחילתה של ירושלים.
- וכן — הסתכלותה המפליאה של קבלה על ארבעה יסודות העולם.
- ומדור קבוע חדש "יומי הטוב ביותר": 39 דרכים לציין את יומו העיקרי של כל שבוע.

להתראות בפעם הבאה!

СЛОВАРИК

מעבר	переход	פְּרִמְסָצ'וֹנִיָּה	перемещение	28
לערוב, להבטיח		גִּרְנִסְיֹרֹבֶת'	гарантировать	29
אטרקציה		דוֹסְטוֹפְרִימָצ'טְלִנֹּסֵט	достопримечательность	30
מסב	встречающийся по пути	סוֹפּוֹטְסֵטְבִּיוּשְׁצִי	сопутствующий	31
חזק, עצום	сильный, влиятельный	מוֹגוֹסְצ'סְטוֹנְנִי	могущественный	32
מבצע הצבאי	военная операция	סְפָצוּפְרָצִיָּה	спецоперация	33
תבל, עולם, בריאה	мир, вселенная	מִירוֹזְדָנִיָּה	мироздание	34

